

สมาคมพัฒนาเยาวชนมุสลิมไทย

tmyda.official

อัลญะมาอะฮ์

รวมตัว ทำความดี ที่อัลลอฮ์ใช้

ชัยคุ ริฎอ อะหมัด สมะดี
-หะฟีเซาะฮุลลอฮ์-

ค่ายเราคือเยาวชนแห่งศีรธรรม รุ่นที่ 14
-ค่ายปีตะตะลิก-

อัลญะมาอะฮ์

รวมตัวทำความดีที่อัลลอฮ์ใช้

ชัยคริฎอ อะหมัด สมะดี -หะฟีเซอะฮ์ลุลลอฮ์-

บรรยายในค่าย “เราคือเยาวชนแห่งสัจธรรม รุ่นที่ 14” (ค่ายพิทยะตุลฮัก)

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين

اللهم اجعل عملنا كله صالحاً، واجعله لوجهك خالصاً، ولا تجعل لأحد فيه شيئاً

เราเข้าใจคำว่าญะมาอะฮ์ โดยมีปัจจัยของคำก็คือเรื่องของบุคคลที่มาอยู่ด้วยกันหลายคนหมายถึงว่าญะมาอะฮ์ไม่ใช่คนเดียว คนเดียวไม่ใช่ญะมาอะฮ์ พอมายู่ด้วยกันก็จะเป็นญะมาอะฮ์ แต่เราไม่เคยนิยามว่า **ญะมาอะฮ์ คือความถูกต้อง การอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง** คนส่วนมากก็คงจะไม่เข้าใจเรื่องนี้ แต่เรื่องนี้มีอยู่ในเนื้อหาของญะมาอะฮ์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่จะมาพูดคุยและหาตัวพิสูจน์ในเรื่องนี้ไปพร้อมกัน

ญะมาอะฮ์ ไม่ใช่ปริมาณที่มากมายหรือหลากหลาย ไม่ใช่ความเป็นมวลชน แต่ญะมาอะฮ์ที่ศาสนาต้องการก็คือ การที่เรามีปัจจัยและเหตุผลที่ทำให้เราอยู่ใกล้ชิดกับความถูกต้องมากที่สุด ซึ่งญะมาอะฮ์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้เราห่างไกลจากความผิด การหลงทางหรือการที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ในการกระทำความผิดหรือความชั่ว ญะมาอะฮ์มีมาแต่เดิมพร้อม ๆ กับการมีมนุษย์ตั้งแต่แรกเริ่ม อัลลอฮ์ได้ให้มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น มนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างสันโดษ อยู่อย่างลำพังได้ แต่คนที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบอยู่ร่วมกับคนอื่น ไม่มีเพื่อน ไม่ชอบคบหาสมาคมกับคนอื่น จะเป็นคนไม่ปกติใช่ไหม ? การที่เราได้เกิดมา แล้วรู้สึกว่ามีความอบอุ่น มีความสนุก มีความบันเทิงก็ต่อเมื่อเรามีคนอื่นที่คอยให้ชีวิตของเรา มีทางเลือกหลายทางเลือก เช่น ทางเลือกในการเรียน การละเล่น การแก้ไขปัญหาก ถ้าเราอยู่คนเดียว ทางเลือกก็มีไม่มาก ไม่หลากหลาย มันคือสิ่งที่เราเสนอกับตัวเอง สมมุติหากเราเจอกับปัญหาตกลงไปในบ่อน้ำลึก ถ้าตกคนเดียวความคิดต่าง ๆ ที่จะทำให้เราออกจากบ่อนั้นคือความคิดที่มาจากตัวเอง แต่จะมีปัญหาที่เราต้องแก้ไขปัญหาระก คือตกบ่อน้ำ ส่วนปัญหาที่สองก็คือ คนช่วยแก้ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่มาก เราจะรู้ถึงปัญหานี้ (ปัญหาขาดคนช่วย) ก็ต่อเมื่อเราต้องการข้อเสนอหรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่จะได้แก้ไขปัญหาก ซึ่งต้องมีคนช่วยแก้ปัญหาที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นไปได้สูง มีความตรงไปตรงมากับปัจจัยที่มีอยู่ ฉะนั้นไม่มีโอกาสแก้ปัญหาได้หากเราตกบ่อน้ำหากความคิดของเราที่เพียงคิดว่าจะเอาโดรนมาช่วยหรือยังเล่นเกมอยู่ทุกความคิดในชีวิตของเรามันจะห่างไกลจากความเป็นไปได้หรือจากโอกาสที่จะถูกต้องที่สุด หากไม่มีคนช่วยคิด และให้ความร่วมมือในการคิดค้น วิธีการต่าง ๆ ซึ่งมันก็หนีไม่พ้นจากคำว่าญะมาอะฮ์

ญะมาอะฮ์หมายถึง ไม่ใช่สองคน ญะมาอะฮ์ตามไวยากรณ์เป็นคำพหูพจน์ทั้งในภาษาไทยและอังกฤษ สองคนก็ถือว่าเป็นญะมาอะฮ์ แต่ในภาษาอาหรับและศาสนาอิสลามนั้น สองคนไม่ถือว่าเป็นพหูพจน์หรือไม่ถือว่าเป็น

เป็นญะมาอะฮฺ ยกเว้นในกรณีอบาตะฮฺบางชนิดที่ตีปีศาจใจไว้เช่น การละหมาดญะมาอะฮฺ เริ่มต้นจากสองคน เช่นละหมาดญะมาอะฮฺทั่วไป ละหมาดซุบฮิ บางทีมีแค่สองคนคืออิมามกับคนดูแลมัสยิด ก็ถือว่าเป็นญะมาอะฮฺแล้ว ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

الْإِنْسَانُ فَمَا فَوْقَهُمَا جَمَاعَةٌ

ความว่า “สองคนหรือมากกว่าสองนั้นเป็นญะมาอะฮฺ” (บันทึกโดยอิบนุ อับีชัยบะฮฺ)

อุละมาอ์บางท่านถึงขนาดที่บอกว่าแม้กระทั่งละหมาดญะมาอะฮฺ (ละหมาดวันศุกร์) สองคำนี้มีความคล้ายกัน แต่ญะมาอะฮฺมีความเข้มข้นมากกว่าญะมาอะฮฺ ญะมาอะฮฺคือการรวมตัวขนาดใหญ่จึงใช้เรียกการละหมาดญะมาอะฮฺที่มีปริมาณของคนมากกว่าปกติ แม้กระทั่งละหมาดญะมาอะฮฺ อุละมาอ์ได้ขัดแย้งกันว่า การละหมาดญะมาอะฮฺอย่างน้อยต้องมีกี่คน ? อุละมาอ์ส่วนใหญ่บอกว่าต้องมีจำนวนที่มากเช่น มัชฮับฮาฟิอีบอกว่าต้องมี 40 คน ส่วนมัซฮับอื่น ๆ ไม่ได้บอกจำนวนแต่บอกว่าต้องมีจำนวนมาก มัชฮับอูษะนีเฬะฮฺบอกว่าต้องอยู่ในถิ่นที่มีชุมชนเยอะ หากไม่มีก็ไม่ถือว่าเป็นญะมาอะฮฺ แต่อิมามอิบนุฮัซม์บอกว่า ญะมาอะฮฺแค่สองคนก็ใช้ได้ซึ่งทัศนะนี้น่าจะมีน้ำหนักมากกว่า โดยเฉพาะบ้านเรา ชุมชนหรือตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งมีมุสลิมน้อย

นิยามของญะมาอะฮฺ

ญะมาอะฮฺในเนื้อหาของคำคือ **การรวมตัว** ซึ่งการรวมตัวมีทั้งความดีและความชั่ว ดังนั้นเราต้องจำกัดการนิยามของคำว่าญะมาอะฮฺนั้นคือการทำความดี ดังนั้นนิยามของญะมาอะฮฺก็คือ **รวมตัวทำความดีที่อัลลอฮฺใช้** เป็นญะมาอะฮฺที่สามารถก่อให้เกิดขึ้นทุกสถานที่ เรารวมตัวตรงนี้ (ในค้ายเราคือเยาวชนแห่งัจจรรรม รุ่นที่ 14) มันใช่การรวมตัวกันตามคำนิยามนี้ใช่ไหม ? ครั้งต่อไปหากคิดจะมารวมค้ายพิทยะตุลฮักจะต้องไม่มาในสถานะของการเป็นน้องค้ายแต่ต้องมาในฐานะของการเป็นพี่เลี้ยง มุร้อบปีย์ นั้นหมายรวมว่าค้ายนี้จะเป็นค้ายหนึ่งครั้งในชีวิต จะมีประโยชน์อะไรในชีวิต ? คำตอบก็คือสาเหตุที่เรามารวมตัวกันที่นี้ก็คือ **ความดีที่อัลลอฮฺใช้** ในหะดีษของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวถึงผู้ที่รวมตัวกันเพื่ออัลลอฮฺ ตะอาลาไว้ว่า

إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَلَائِكَةً سَيَّارَةً، فَضُلًا يَتَّبِعُونَ مَجَالِسَ الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا مَجْلِسًا فِيهِ ذِكْرٌ قَعَدُوا مَعَهُمْ، وَحَفَّ بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِأَجْنِحَتِهِمْ، حَتَّى يَمْلَأُوا مَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَإِذَا تَفَرَّقُوا عَرَجُوا وَصَعِدُوا إِلَى السَّمَاءِ، قَالَ: فَيَسْأَلُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ: مَنْ أَيْنَ جِئْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: جِئْنَا مِنْ عِنْدِ عِبَادِكَ فِي الْأَرْضِ، يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيُهَلِّلُونَكَ وَيَحْمَدُونَكَ وَيَسْأَلُونَكَ، قَالَ: وَمَاذَا يَسْأَلُونِي؟ قَالُوا: يَسْأَلُونَكَ جَنَّتِكَ، قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: لَا، أَيْ رَبِّ قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: وَيَسْتَجِيرُونَكَ، قَالَ: وَمِمَّ يَسْتَجِيرُونَني؟ قَالُوا: مِنْ نَارِكَ يَا رَبِّ، قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: لَا، قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: وَيَسْتَغْفِرُونَكَ، قَالَ: فَيَقُولُ: قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَأَعْطَيْتُهُمْ مَا سَأَلُوا، وَأَجْرْتُهُمْ مِمَّا اسْتَجَارُوا، قَالَ: فَيَقُولُونَ: رَبِّ فِيهِمْ فَلَانٌ عَبْدٌ خَطَّاءٌ، إِنَّمَا مَرَّ فَجَلَسَ مَعَهُمْ، قَالَ: فَيَقُولُ: وَلَهُ غَفَرْتُ هُمْ الْقَوْمُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ.

ความว่า “แท้จริง ณ ที่อัลลอฮฺตะอาลานั้นมีมะลาอิกะฮฺที่ทำหน้าที่ตระเวนไปตามที่ ๆ มีรวมตัวกันเพื่อรำลึกถึงอัลลอฮฺ เมื่อเจอที่ ๆ มีการรำลึกถึงอัลลอฮฺ มะลาอิกะฮฺก็จะร่วมวงกับคนเหล่านั้นและจะกางปีกออกจนกระทั่งเต็มระหว่างชั้นฟ้าและแผ่นดิน เมื่อมะลาอิกะฮฺจากไปแล้วขึ้นไปยังฟากฟ้า อัลลอฮฺจึงถามกับมะลาอิกะฮฺโดยที่พระองค์ทรงรอบรู้อยู่แล้วว่า พวกเจ้ามาจากไหนกัน ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า เรามาจากปวงบ่าวของพระองค์ ท่านบนหน้าแผ่นดินซึ่งพวกเขากล่าวตัสเบียฮฺ (กล่าว ซุบฮานัลลอฮฺ) กล่าวตักบิร (กล่าว อัลลอฮฺอักบร) กล่าวตะฮลีล (กล่าว ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ) และกล่าวตะฮมิด (กล่าว อัลฮัมดุลิลละฮฺ) แต่พระองค์และพวกเขาวอนขอจากพระองค์ อัลลอฮฺกล่าวว่า แล้วพวกเขาขออะไรจากข้า ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า พวกเขาขอสวรรค์จากพระองค์ ? อัลลอฮฺกล่าวว่า พวกเขาเห็นสวรรค์ของข้าหรือ ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า เปล่าเลย!! พวกเขาไม่เห็น อัลลอฮฺกล่าวว่า จะเป็นอย่างไรหากพวกเขาเห็นสวรรค์ของข้า ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า พวกเขาก็จะขอความคุ้มครองจากพระองค์ และอัลลอฮฺกล่าวว่า พวกเขาขอความคุ้มครองจากอะไร ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า ขอความคุ้มครองให้รอดพ้นจากนรก อัลลอฮฺกล่าวว่า พวกเขาเห็นนรกหรือ ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า เปล่าเลย!! พวกเขาไม่เห็น อัลลอฮฺกล่าวว่า จะเป็นอย่างไรหากพวกเขาเห็นนรกของข้า ? มะลาอิกะฮฺตอบว่า พวกเขาจะขอร้องโทษต่อพระองค์ อัลลอฮฺกล่าวว่า **แน่นอนข้าได้ให้อภัยโทษแก่พวกเขาและให้ในสิ่งที่เขาได้วอนขอและคุ้มครองพวกเขาจากสิ่งที่เขาวอนขอ** มะลาอิกะฮฺกล่าวว่า แต่มีคน ๆ หนึ่งเป็นคนที่มีความผิด เขาเพียงผ่านมาแล้วได้มานั่งรวมกับวงกับพวกเขา (ที่รำลึกถึงอัลลอฮฺ) อัลลอฮฺกล่าวว่า ข้าได้อภัยโทษให้กับเขาแล้ว พวกเขาคือกลุ่มชนที่ผู้ใดมาร่วมอยู่กับเขาจะไม่ขาดทุน” (บันทึกโดยมุสลิม)

หะดีษนี้ท่านนบีได้กล่าวถึงเรื่องราวของผู้ที่รวมตัวกันเพื่อรำลึกถึงอัลลอฮฺ ตะอาลาแล้วมะลาอิกะฮฺมาเป็นพยานว่าอัลลอฮฺได้ให้อภัยโทษกับคนกลุ่มนี้ทั้งหมดที่มารวมตัวรำลึกถึงอัลลอฮฺ รำลึกถึงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ถึงสวรรค์ การที่จะให้รอดพ้นจากนรกแม้กระทั่งคน ๆ หนึ่งที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในวงนั้น ไม่ได้มีเจตนามาตั้งแต่ต้น ที่จะมารำลึกถึงอัลลอฮฺ นึกถึงสวรรค์นรกพร้อมคนกลุ่มนั้นเพียงแค่มิรู้ชะตากรรมเท่านั้น เขาจึงมานั่งรวมกับวงนั้นด้วย เขาก็ได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮฺเช่นเดียวกันแสดงว่าเขาไม่ได้มีเจตนาเพื่อรำลึกถึงอัลลอฮฺแต่ประโยชน์ของญะมาอะฮฺเขาจึงได้รับการอภัยโทษด้วย หากบอกว่า**เงื่อนไขของญะมาอะฮฺ คือรวมตัวทำความดีที่อัลลอฮฺใช้** แต่เขาไม่ได้ทำความดีที่อัลลอฮฺใช้ เขามีธุระ การที่เขาแค่เพียงเข้ามารวมตัวในวงนั้นก็ป็นเหตุที่ทำให้เขาได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮฺ ตั้งแต่ผมได้เรียนรู้หะดีษบทนี้ มีมัจลิส (การรวมตัว) ที่ไหนหรือที่มีสยิด แม้บางทีคนที่บรรยายคนทีนะซีหะฮฺ อาจจะมีความรู้ไม่มากนักและสิ่งที่เขาพูดนั้นเรารู้บางทีเราอาจจะพูดดีกว่าเขา มีความรู้มากกว่าเขา แต่สิ่งที่มันจะได้จากการรวมตัวซึ่งลำพังเราคนเดียวทำไม่ได้เราต้องร่วมเป็นสมาชิกกับเขาแล้วจะได้ผลบุญที่เขา กำลังพบกันอยู่ ตั้งแต่ผมเจอหะดีษนี้เมื่อพบเจอบรรยายที่ไหนก็จะนั่งฟัง หวังว่าอย่างน้อยก็จะได้ผลบุญตรงนี้มันก็คุ้มแล้ว

ชีวิตของเราทั้งชีวิต อยู่ในโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือที่ทำงาน มีครอบครัวหรือจะมีกิจกรรมในสังคมระดับชุมชน จังหวัด ระดับชาติหรือระดับโลก อยากให้เราจำไว้ให้ตึกว่าเมื่อมีโอกาสทำความดีร่วมกับใครก็ตาม

อย่าได้เสียโอกาสนั้น ถ้าเรามาลำดับภารกิจในชีวิตของเราะหว่างร่วมทำภารกิจความดีที่อัลลอฮ์ใช้ กับร่วมทำภารกิจที่อัลลอฮ์ไม่ได้ใช้แต่มันไม่บาป สมมุติว่าเยาวชนในหมู่บ้านรวมตัวจัดกิจกรรมแข่งฟุตบอลกันหลายทีม ต้องแข่งกันทุกวันจนถึงชนะเลิศ ทั้งหมด 7 วัน ซึ่งชนกับค่ายพิทยะตุลฮักหรือค่ายอื่น ๆ ที่มีโอกาสพัฒนาชีวิตของเรามากขึ้น เล่นฟุตบอล มีความสนุกสนานตามเงื่อนไขก็ไม่บาป แต่ถ้าเรามาลำดับความสำคัญในการกิจของชีวิต เราจะเลือกแข่งฟุตบอลหรือจะมาค่าย? ลองคิดว่าผลบุญที่เราจะได้จากการมารวมตัวกันแค่มีจลิสเดียว แต่ในค่ายจะมีหลายครั้ง (หลายมีจลิส) ทั้งมีนะซีหะฮ์หลังละหมาดทุกเวลา เรามานั่งฟังนะซีหะฮ์ประมาณ 30 ครั้ง ซึ่งในทุกครั้งก็จะมีมะลาอิกะฮ์มาห้อมล้อมและไปทูลกับอัลลอฮ์ แล้วจะมีการประกาศว่าอัลลอฮ์ได้ให้อภัยโทษกับเรา สาเหตุที่เรามารวมตัวกัน ณ ที่นี้เพื่อรำลึกถึงอัลลอฮ์ ถึงคำสั่งสอนของศาสนา ทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นการรำลึกถึงอัลลอฮ์ ไม่จำเป็นว่าต้องมากล่าวชูปยานัลลอฮ์ อัลฮัมดุลิลละฮ์

ท่านอะฏออุ บิน อปีเราะบาช กล่าวว่

مَجَالِسُ الذِّكْرِ هِيَ مَجَالِسُ الْحَالِلِ وَالْحَرَامِ

“มีจลิสที่รำลึกถึงอัลลอฮ์ คือมีจลิสรำลึกถึงสิ่งที่หะลาละสิ่งที่หะรอม”

แต่ในชีวิตอาจจะมีโอกาสเจอ เช่น ในมหาวิทยาลัย ไปเรียนธรรมศาสตร์ จุฬาฯ มันจะไม่สนุกมากนัก ถึงแม้ว่ามันถูกใจจริง ๆ ก็ตาม พออยู่ที่นั่นแล้วไม่มีเพื่อน มันจะเห็นอะไรแปลก ๆ อาจจะเห็นคนที่มาเสนอตัวเป็นเพื่อนคนแรก เป็นคนผอมยาวใส่ตุ้มหูแล้วก็ถามว่าน้องมาจากไหน ? วันนี้นักกลางคืนว่างไหม ? คนแรกที่มาเสนอตัวจะเป็นเพื่อนเพื่อจะได้มีแนวร่วมกับทุกคนในมหาวิทยาลัยแต่เขาไม่ตอบใจพ้องกับเรา พอใกล้ถึงเวลาละหมาดซุฮ์ร เขาก็ยังคุยกัน ยังเฮฮา สนุกสนาน แต่เรามีภารกิจต้องทำ ต้องละหมาดซุฮ์ร แล้วใครจะพาเราไปดุที่ละหมาด พาไปละหมาด ใครจะคอยมาแนะนำ ใครที่จะมาชี้แนะ ? ไปเรียนมหาวิทยาลัยที่มีมุสลิมน้อยไม่ใช่เรื่องสนุกเลย ดังนั้นจะบอกกับพวกเราว่า การรวมตัวกันที่ไหนก็ตาม ไม่จำเป็นต้องเป็นมุสลิมที่เคร่งศาสนา มากก็ได้ ขอให้เขาเป็นมุสลิมที่เขาเข้าใจหลักการศาสนา เข้าใจเราได้ดี ว่าเราต้องการอะไร เราไปที่ไหนอย่าปล่อยตัว อย่าอยู่ตามลำพัง มีเยาวชนบางคนคิดว่าจะไปเรียนในมหาวิทยาลัยที่ไม่มีมุสลิมเลยเพราะจะได้สนุกจะได้ไม่มีพี่คนไหนที่มาเตือนให้ไปละหมาดเพื่อจะได้มีอิสระ จะได้สบาย สุดท้ายชีวิตของเขาก็ไม่มีใครรู้เลยว่าเขาเป็นมุสลิมเพราะไม่เคยได้ละหมาด ไม่เคยขอตัวไปละหมาดหรือตอนไปรับประทานอาหารก็ไม่มีใครบอกหรือถามว่ามันหะลาละหรือเปล่า เยาวชนแบบนี้มีเยอะมาก การที่มีค่ายแบบนี้เราจะได้พยายามให้ปริมาณมุสลิมที่เป็นแบบนี้ลดลง เพราะมุสลิมแบบนี้มีจำนวนมาก ที่ไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีขอบเขต ไม่มีอัตลักษณ์ในชีวิตซึ่งเกิดจากการที่ไม่มีค่ายแบบนี้ ถึงจะมีชมรมมุสลิมแต่ก็บางที่อาจเป็นชมรมมุสลิมที่เหมือนชมรมทั่วไป โดยมีรูปแบบกิจกรรมรับน้องที่เหมือนกันเลย (มีกิจกรรมที่ผิดหลักการศาสนา)

คำพูดของสลัฟท่านหนึ่ง ท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด กล่าวว่า

الْجَمَاعَةُ مَا وَافَقَ الْحَقُّ وَلَوْ كُنْتَ وَخَدَكَ

“ญะมาอะฮ์ คือการยึดมั่นในความถูกต้องถึงแม้ว่าอยู่คนเดียวก็ตาม”

เราจะมีโอกาสเจออะไรมากมายในชีวิต คำพูดบางคำพูดมันถูกต้องในตัวแต่โดยเงื่อนไขอื่น ๆ มันจะไม่ถูกต้อง ในสังคมจะมีกลุ่มญะมาอะฮ์ที่ทำงานเยอะมากและแน่นอนแต่ละกลุ่มไม่มีกลุ่มไหนที่สมบูรณ์แบบ เช่นกลุ่มหนึ่งเขาทำความดี 80% แต่มี 20% ที่ไม่ค่อยดี อีกกลุ่มหนึ่ง 95% ดี แต่ 5% มีบางอย่างที่ไม่ดี ก็จะมีคนมาบอกว่า ญะมาอะฮ์อะไรที่มีความผิดอย่าไปร่วมกับเขา เพราะท่านอับดุลลอฮ์ บิน มัสอูด บอกว่า ญะมาอะฮ์คือต้องยึดมั่นในความจริงถึงแม้ว่าอยู่คนเดียวก็ตาม ดังนั้นต้องทิ้งญะมาอะฮ์นั้นไปเลย คำพูดของท่านอิบนุ มัสอูด ถูกต้องแต่ไม่ใช่ตามที่บางคนเข้าใจ ดังนั้นต้องอธิบายเพราะเรื่องนี้เราจะได้ยินกันบ่อย อุละมาอหลายท่านเรียกกลุ่มนี้ว่า (معتزلة جد) พวกที่แยกตัวรุ่นใหม่ เริ่มจากผู้นำของมูตะฮิลละฮ์ คือวาซิล บิน อะตอ อเป็นคนที่มีความรู้และความสมณะมาก (ซึ่งเขาเป็นลูกศิษย์ของท่านหะสัน อัลบัสรี ตะบีอันซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านอนัส บิน มาลิก) ครั้งหนึ่งท่านหะสันกำลังบรรยายอยู่ที่มัสยิดในเมืองบัสเราะฮ์ โดยที่วาซิลนั่งอยู่ด้วยแล้วมีคนมาถามท่านหะสันว่า คนที่ทำบาปใหญ่ตลอดชีวิตมันปลายจะเข้านรกหรือเข้าสวรรค์ ? ท่านหะสันตอบว่า ถึงแม้ว่าตลอดชีวิตเขาจะทำบาปใหญ่ก็ตาม เขาก็จะเข้าสวรรค์ วาซิล บิน อะตอ ได้กล่าวขึ้นว่า ไม่ใช่ ๆ แต่คนที่ทำบาปใหญ่นั้นเขาจะอยู่ในระหว่างสองตำแหน่งคือระหว่างกาเฟรกับมุสลิม (ผู้ปฏิเสธศรัทธากับผู้ศรัทธา) ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเขาจะเข้าสวรรค์หรือนรก นี่คือทัศนะที่ถูกต้องและฉันก็มีหลักฐาน เขาจึงได้ลุกขึ้นแล้วแยกตัวออกไปนั่งที่มุมหนึ่งของมัสยิดแล้วอธิบายทัศนะดังกล่าวและมีคนหนึ่งก็แยกตัวออก มีคนที่แยกตัวออกไปนั่งฟังวาซิล บิน อะตอ ท่านหะสัน จึงกล่าวว่า (اعتزلنا واصل) วาซิลได้แยกตัวออกจากเราไปแล้ว ก็เลยถูกเรียกว่า (المعتزلة) อัลมูตะฮิลละฮ์ หากวาซิลเสนอทัศนะกับท่านหะสันก็ย่อมสามารถทำได้ เช่น โอ้ท่านหะสัน ฉันมีความเห็นเป็นแบบนี้ ท่านว่าอย่างไรบ้าง ? แล้วก็ศึกษาและยังอยู่ในหะละเกาะฮ์ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องแยกตัวออก แต่การที่แยกตัวมีประสงค์อะไร ? พอแยกตัวก็เกิดกลุ่มใหม่ในประชาชาติอิสลามที่เรียกว่า (المعتزلة) อัลมูตะฮิลละฮ์ กลุ่มนี้ได้ก่อปัญหามากมายในประชาชาติอิสลาม สืบเนื่องจากการแยกตัวออกจากวงของอุละมาอ วงส่วนมากในสังคม

นี่คือภัยของการแยกตัวออกจากญะมาอะฮ์ การอธิบายคำพูดของอิบนุ มัสอูด ที่กล่าวว่า ญะมาอะฮ์คือการยึดมั่นในความจริงและศีลธรรมแม้ว่าจะอยู่คนเดียวก็ตาม ไม่ใช่หมายความว่า แม้ความจริงฉันเห็นอย่างไรก็ต้องแยกตัวออกไปอยู่คนเดียว แต่ญะมาอะฮ์ที่อิบนุ มัสอูด หมายถึงคือ **ความจริงและศีลธรรม ไม่จำเป็นต้องเชื่อตามกลุ่ม ตามญะมาอะฮ์ทั้งหมด** นี่คือการอธิบายที่ถูกต้อง ญะมาอะฮ์จะไม่บังคับให้เราต้องเชื่อทุกอย่างตามเขา ตัวอย่างเช่นมีอะไรในกลุ่มที่มันไม่ดีก็จะมีใครกล้าไปบอกผู้นำแต่ชอบที่จะจับกลุ่มซุบซิบนินทา ต้องให้ใครไปคุยกับผู้นำเพื่อจะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นแต่ถ้าผู้นำใจแคบ ไม่ฟังคนอื่น มันก็จะเกิดปัญหาหนึ่งที่ต้องแก้ก็ต้องบอกผู้นำให้เปิดใจกว้าง ต้องฟังคนอื่น คนที่จะแก้ปัญหาคือสมาชิกญะมาอะฮ์ เราจะปล่อยให้ผู้นำเป็นเผด็จการ เอาแต่ความคิดตัวเองไม่ได้ หรือวันศุกร์ในบ้านเรา ตอนท้ายคุตบะฮ์คอฎิบจะขอดุอาอ บ้านเราชุมนุมไม่ค่อยสนองกับอีมาม ก็จะกล่าวอามีนกันใจหรือเบา ๆ แต่ในอาหรับเขาจะกล่าวอามีนกันเสียงดังลั่นใน

มัสยิด แต่หากกล่าวหาว่าอามีนเสียงดังที่บ้านเรา แน่แน่นอนว่า คนก็จะหันมามองด้วยกับความแปลกเพราะอีกคนเชื่อว่าต้องอามีนเสียงดัง ส่วนอีกคนมองว่าต้องกล่าวเสียงเบา ซึ่งเป็นสัญญาณของมนุษย์เมื่อทำอะไรคนเดียวก็จะรู้สึกเงิน ๆ พอคนอื่นทำเหมือนเราก็ไม่รู้สึกเงิน อิบ努 มัสฮูด หมายความว่า ไม่จำเป็น หากเราเชื่ออย่างไรเราก็เชื่อแบบนั้น แม้ว่าอยู่คนเดียวก็ตามจะไม่ขาดการเป็นญะมาอะฮฺ หากมีคนหนึ่งในญะมาอะฮฺมีบางเรื่องที่ไม่เหมือนกันก็สามารถเป็นญะมาอะฮฺกันได้

มาถึงเรื่องสำคัญ สมมุติว่าฟิตยะตุลฮักมีสมาชิกอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่มีชมรมหรือมีชมรมแต่ไม่เข้มแข็งและต้องการฟื้นฟูชมรมขึ้นมาใหม่ จึงได้เรียกสมาชิกเพื่อรวมตัวกัน บังเอิญว่าคนที่มาอยู่กับเราในชมรมนั้นพอละหมาดก็ละหมาดด้วยกัน มีกิจกรรมก็จะทำร่วมกัน แต่สังเกตว่าทุกครั้งหลังละหมาด ฟีน้องก็แอบไปสูบบุหรี่หรือแอบสูบกัญชา น้ำหอมหรือทำบาปอื่น ๆ ที่สมาชิกชมรมก็รู้กัน แต่เราคุยกันว่าเราจะต้องเตือนกันช่วยกันจะได้ห่างไกลจากความชั่ว จะได้ทำความดีแต่น้องคนนี้เขาทำความผิดแบบนี้อย่างสม่ำเสมอ พอเตือนแล้วก็ยังไม่เลิก เตือนแบบหนัก ๆ ก็ไม่เลิก ดังนั้นน้องคนนี้จะมาเป็นสมาชิกในชมรมได้ไหม? ตามความเชื่อคือไม่ได้ หรือน้องชมรมที่เขามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เมื่อถึงเวลาละหมาดเขาก็มาละหมาด มีหะละเกาะฮฺก็เข้าร่วม มีกียามุลลัยก็มาร่วม ซึ่งเขาเป็นคนใกล้ชิดตัวเราที่มาขอเป็นสมาชิกชมรม เราได้เตือนเขาแล้วหลายครั้งว่าต้องเปลี่ยน แต่เขาก็ไม่เปลี่ยน เขามาเป็นสมาชิกได้ไหม ? คำตอบคือมันไม่มีคำตอบที่ตายตัว

แต่ลองจินตนาการว่าหากคำตอบคือเขาเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมไม่ได้ ก็หมายถึงเราจะขับเขาออกจากญะมาอะฮฺซึ่งเขามีทัศนคติไม่เหมือนเรา การเบี่ยงเบนทางเพศเป็นสิ่งที่ค่อนข้างรุนแรงเพื่อรักษาความปลอดภัยความมั่นคงของญะมาอะฮฺ หากเราไม่ให้เขาอยู่กับญะมาอะฮฺนี้ แล้วคิดว่าเขาจะทำอะไรต่อไป ? หากเขาขออยู่ในญะมาอะฮฺแต่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพื่อว่าสักวันฉันอาจจะเปลี่ยนแปลงก็ได้เรายังจะให้อยู่ไหม ? ปัญหาคือเราเจอคนในสังคมที่ความเห็นของเขาไม่เหมือนเรา โดยเฉพาะในชมรมเราอยู่แค่ 4 ปี คนบางคนแค่ 4 ปี อาจจะพอสำหรับเขาที่จะเปลี่ยน เขาอาจจะเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้ การที่เขาอยู่ร่วมกับเราเป็นสมาชิกกับเรา สมมุติฐานได้ว่าหากเราไม่เปิดโอกาสให้ร่วมอยู่กับญะมาอะฮฺ คนที่ทำผิดในสังคมเขามีทางเลือกเยอะ เช่นมุสลิมที่เขาเบี่ยงเบนทางเพศ แล้วเราไม่ให้เขาอยู่ในชมรม ไม่ต้อนรับเขา คิดว่าเขาจะไม่มีชมรมเบี่ยงเบนทางเพศของเขาหรือ? คำตอบคือ มี ในแต่ละพื้นที่มีเป็นทีมของเขา เป็นทีมที่คึกคักด้วยแสดงว่าเขาอาจจะไม่ขาดทุนอะไรมาก ในด้านสังคมเขาอาจจะมีทางเลือกอื่นแต่อย่าลืมว่าทางเลือกที่เขาจะเลือก คือเขาจะไปคบหาสมาคมกับคนที่ทำความชั่วเหมือนกับเขา หนึ่งจากสาเหตุที่เขาต้องไปเลือกอยู่กับคนเหล่านั้น คือเรา หมายถึงว่าเราเป็นคนบีบให้เขาไปทำความชั่วต่อ จะพูดถึงอีกเรื่องซึ่งเกี่ยวกับญะมาอะฮฺ สังเกตไหมว่าเรื่องนี้ไม่ได้เกี่ยวกับตัวเราที่จะร่วมกับคนอื่นในญะมาอะฮฺ แต่มันเกี่ยวกับคนอื่นที่จะมาอยู่ร่วมกับเราซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมที่เราจะต้องมีทัศนคติที่ถูกต้อง การต้อนรับไม่ต้อนรับบางทีไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำพูดที่เราไปบอกกับเขา ว่าอยู่กับเราก็คงได้แต่ตอนอยู่กับเรานั้นเช่นคนที่เบี่ยงเบนทางเพศ เวลาเขาเข้ามาในชมรมแล้วให้สลาม เรายืนกันห้าคน สามคนรับสลามแต่อีกสองคนทำหน้าบึ้งแล้วก็เดินหนี พอมานั่งหะละเกาะฮฺ

น้องเขาก็นั่งอยู่คนเดียว คนอื่นก็ไม่นั่งใกล้ แน่แน่นอนเขาก็ต้องรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่ต้อนรับ ดังนั้นเราต้องหาทางออกสำหรับคนในสังคม นี่แค่ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน แต่ในสังคมอีกมากที่ไม่ได้มีปัญหาในเรื่องนี้ เช่นปัญหายาเสพติด ตึมน้ำกระท่อม กัญชา สูบบุหรี่ มีแฟนและอื่นๆ และคนเหล่านี้มีตัวตนในสังคมจริง เขาไม่มีสิทธิ์ในการที่จะใช้ประโยชน์ของญะมาอะฮ์เหมือนเราหรือ ? เขาต้องปราศจากมลทินทุกประการจะได้มาร่วมอยู่กับญะมาอะฮ์ของเราหรือ ? อย่าลืมนะว่า เรานิยามญะมาอะฮ์ว่า รวมตัวทำความดีที่อัลลอฮ์ใช้ เขาขอใช้สิทธิ์นี้ซึ่งในนิยามของญะมาอะฮ์ เราไม่ได้บอกว่า รวมตัวสำหรับคนที่ไม่มีบาปทำความดีที่อัลลอฮ์ใช้ เราไม่ได้ตั้งเงื่อนไขเพราะทำไมได้หรือ เพราะหากตั้งเงื่อนไขนี้ เราเองที่จะหลุด จะเด็นออก ไม่มีใครที่ไม่มีบาป แต่เราเหมือนแบ่งบาปไปโดยปริยาย เป็นประเภท เป็นบาปที่รับไม่ได้คือบาปที่เราเองไม่ได้ทำ ส่วนบาปที่คนอื่นเขาทำนั้นจะโดนวิจารณ์ ส่วนบาปที่เราเองทำเมื่อถูกวิจารณ์เราก็รับไม่ได้เหมือนกัน จริง ๆ มันคือบาปเหมือนกัน บาปที่คนส่วนมากเขาทำกัน บาปที่บางคนเขาทำกัน บาปที่บางคนรู้บางคนไม่รู้ ดังนั้นเราอย่ามองว่าเราปราศจากมลทิน เรากำลังเปิดโอกาสในการเข้าใจญะมาอะฮ์เพื่อเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาชีวิตของเรา และปัญหาของสังคมทั้งหมด ชีวิตของเราแก้ไขปัญหากับญะมาอะฮ์ซึ่งในญะมาอะฮ์จะมีคำตอบกับชีวิตหลายเรื่อง ทั้งแก้ไขปัญหาชีวิตและกำลังใจในชีวิต

แน่นอนความประเสริฐของญะมาอะฮ์มีหลักฐานมากมาย เราจะมาพบทวนกันแล้วจะเข้าสู่ประเด็นว่าเราจะได้ประโยชน์อะไรจากญะมาอะฮ์ ? ในอัลกุรอานอัลลอฮ์ ตะอาลาทรงตรัสว่า

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۖ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمَسِيئَتِهِ أَجْرًا عَظِيمًا

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ที่ให้สัตยาบันกับเจ้านั้นเสมือนกับว่าพวกเขาได้ให้สัตยาบันกับอัลลอฮ์ พระหัตถ์ของอัลลอฮ์ทรงอยู่เหนือมือของพวกเขา ฉะนั้นผู้ใดทำลาย (สัตยาบัน) เสมือนกับว่าเขาทำลายตัวของเขาเอง ส่วนผู้ใดปฏิบัติตามสัญญาที่เขาได้มีไว้กับอัลลอฮ์โดยครบถ้วน พระองค์ก็จะทรงตอบแทนรางวัลอันใหญ่หลวงแก่เขา” (สุเราะฮ์อัล-ฟัตห:10)

เรื่องนี้เกี่ยวกับการที่เศาะฮาบะฮ์ที่ได้สัตยาบัน (บัยอะฮ์) กับท่านนบี คือลัลลอฮ์อะลัยฮิวะสัลลัม ก่อนที่สนธิสัญญาอัลหุฎัยบียะฮ์จะเกิดขึ้น เป็นภาวะตึงเครียดระหว่างนบี เศาะฮาบะฮ์และมุชริกีนที่มักกะว่าเขาจะบิดพลิ้วจะไม่ให้นบีเข้าทำอุมเราะฮ์แล้วจะจับกุมตัวท่านอูษมานเป็นตัวประกัน จนมีข่าวออกมาว่าท่านอูษมานได้ถูกสังหารแล้ว ท่านนบี คือลัลลอฮ์อะลัยฮิวะสัลลัม จึงได้เรียกเศาะฮาบะฮ์จำนวน 2,000 กว่าคนที่ได้ออกมาทำอุมเราะฮ์กับท่านนบี เรียกมาเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องที่มีข่าวออกมาว่า ท่านอูษมานได้ถูกสังหารไปแล้วซึ่งอาจจะต้องทำสงคราม เศาะฮาบะฮ์ก็เลยได้แบมือเพื่อให้สัตยาบันกับท่านนบี เป็นสัตยาบันเพื่ออุทิศชีวิตของตัวเองในหนทางของอัลลอฮ์เกิดขึ้นภายใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง ที่ตำบลอัลหุฎัยบียะฮ์ อยู่ในเขตหะรอม เมือง

มักกะฮฺ สัตยาบันนี้จึงถูกเรียกว่า (بَيْعَةُ الشَّجَرَةِ) สัตยาบันต้นไม้ เมื่อเวลาที่มีสงคราม มีความกดดัน ท่านนบีก็จะสั่ง เรียกกลุ่มที่ได้ให้สัตยาบันครั้งนี้มาเพราะเป็นกลุ่มที่พร้อมลุยเนื่องจากพวกเขาเป็นกลุ่มที่อัลลอฮ์คัดเลือกตั้งแต่ออกจากมะดีนะฮ์ไปมักกะฮ์เพื่อทำอุมเราะฮ์อย่างเดียวแต่อัลลอฮ์ก็คัดเลือกให้กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พร้อมใจที่จะลุยกับท่านนบีตลอดเวลา อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ

ความว่า “อัลลอฮ์ทรงรู้สิ่งที่อยู่ในหัวใจของเขา” (สุเราะฮ์อัล-ฟัทห:18)

อะไรที่อยู่ในหัวใจของเขา? อัลกุรอานไม่ได้บอกว่าอะไร แต่เรารู้จากสถานการณ์ที่อยู่ในหัวใจของเขาคือความพร้อมหน้าพร้อมตาที่จะอุทิศทั้งชีวิตเพื่ออิสลามเพราะฉะนั้นหลังจากนั้นเมื่อเกิดความกดดันต่าง ๆ ท่านนบีก็จะเรียกชาวต้นไม้ (يا أهل بيعة الشجرة) โอ้ชาวต้นไม้ มา ๆ พวกเขาก็จะมาเพื่อลุยพร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่ออิสลาม อัลลอฮ์ได้บอกว่าพระหัตถ์ของพระองค์อยู่เหนือมือของพวกเขา ซึ่งหมายถึงว่าความช่วยเหลือของอัลลอฮ์จะเกิดขึ้นแน่นอนกับจำนวนมือที่รวมตัวกัน ย่อมเป็นเหตุผลที่อัลลอฮ์จะช่วยเหลือพวกเขาอย่างแน่นอน ในหะดีษที่บันทึกโดยอิมามอะหมัด บินฮัมบัล ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ

ความว่า “พระหัตถ์ของอัลลอฮ์อยู่กับญะมาอะฮ์”

พระหัตถ์ของอัลลอฮ์อยู่กับญะมาอะฮ์ หมายรวมว่าพระหัตถ์ของอัลลอฮ์จะอยู่ใกล้เคียงกับผู้ที่ยืนร่วมกันเป็นญะมาอะฮ์ เช่นเดียวกับที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า พระหัตถ์ของอัลลอฮ์อยู่เหนือญะมาอะฮ์ แสดงว่าการอยู่ร่วมกับญะมาอะฮ์จะไม่เหมือนกับการอยู่คนเดียวและการอยู่คนเดียวจะไม่ได้สิ่งเหล่านั้น นั่นคือความช่วยเหลือของอัลลอฮ์ในทุกเรื่อง หากขาดแคลนอะไรขณะอยู่คนเดียวอัลลอฮ์จะชดมันได้ถ้าอยู่กับญะมาอะฮ์ เช่น ความเหงา เบื่อหน่าย หรือหงุดหงิด แล้วก็เล่นเกมเพื่อแก้ปัญหาแต่เกมไม่สามารถตอบโจทย์ชีวิตของเรา ชีวิตเราต้องเรียน ทำงาน และต้องมีครอบครัว หรือแม้กระทั่งร้านค้าต่าง ๆ เขาก็มีความเกี่ยวข้องกับญะมาอะฮ์เช่นกัน สุดท้ายความเป็นญะมาอะฮ์ต้องมาเกี่ยวข้องในชีวิตของเราสักอย่าง ดังนั้นหากถามว่าเราจะได้อะไรจากญะมาอะฮ์ ? สิ่งที่จะได้คือ ความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ พระองค์จะชดใช้ทุกสิ่งที่เราขาดแคลน เราจะเหงา ญะมาอะฮ์ก็จะชดให้ เราสู้ศึกอีตอัดหรือเครียด ความเป็นญะมาอะฮ์ช่วยได้ เรามักจะคุยกับผู้ใหญ่หรือคนโน้น คนนี้ นี่แหละคือความเป็นญะมาอะฮ์

แต่ประเด็นที่อยากจะกำชับว่า ทุกญะมาอะฮ์แม้ว่าสมาชิกไม่ใช่มุสลิมก็ตามย่อมมีประโยชน์สักประโยชน์หนึ่งแต่เราอยากจะทำให้ประโยชน์มีความเข้มข้น เราก็ต้องคัดเลือกบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกเพื่อให้สิ่งที่จะมาชดอะไรที่มันขาดแคลนในชีวิตมันเพิ่มมากขึ้น จะมีปัญหาที่เราจะเจอมากที่สุดในชีวิตซึ่งไม่ใช่ทุกคนที่จะชดหรือแก้ไขปัญหาระยะนี้ได้ นั่นคือปัญหาใหญ่ในชีวิตของเรา ปัญหาที่เรา ไม่มีเป้าหมาย ไม่เห็นหนทาง ไม่มี

ทางออก ไม่มีกำลังใจที่จะทำให้ชีวิตของเรามีรสชาติ บางที่เราเจอปัญหาในชีวิตเช่นปัญหาครอบครัวกับพ่อแม่ พี่น้อง ปัญหาในโรงเรียน ปัญหากับผู้คน ปัญหาเหล่านี้บางทีมันจะกระทบชีวิตของเราอย่างรุนแรง

คนทั่วไปที่เขาอาจจะมีอิมานที่ไม่เข้มข้นหรือไม่ได้อยู่ในหลักการ เขาเข้าใจว่าการที่มีคนมาปอบใจ เขานั้นมันสามารถบรรเทาอาการเครียดของเขาได้ดี ดังนั้นหากสังเกตคนเราส่วนมากแค่ไปเล่าระบายกับคนอื่น มันก็จะรู้สึกดีแล้วระดับหนึ่ง ดังนั้นความเป็นญะมาอะฮ์จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ เราต้องคัดเลือกบุคคลที่เราจะไประบายกับเขา เป็นคนที่น่าไว้วางใจ มีความรู้ มีประสบการณ์ มีอิมาน และมีตักวา เขาจะได้แนะนำเราในสิ่งที่จะทำให้เรารู้ว่ามันถูกทาง คนเราป่วยสิ่งแรกที่เราคิดคือ ต้องไปโรงพยาบาลเพราะต้องไปหาคนที่เชี่ยวชาญ ด้านนั้น เมื่อเราป่วยทางจิตใจ เครียด หงุดหงิด เราก็เลือกที่จะโทรหาใครก็ได้ แต่เมื่อเรารู้สึกไม่อยากจะกล่าวดูใจ ทำความผิดต่ออัลลอฮ์ ทำไมเราไม่คิดที่จะไปหาผู้เชี่ยวชาญ (ในด้านนั้น) ที่จะให้คำตอบที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา การคัดเลือกญะมาอะฮ์ที่จะขอสิ่งที่ขาดหายไปเพื่อให้ตอบใจพ้อและล้ามชีวิตของเรา

ท่านนบี คือลัลลอฮุอะลยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

لا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا ، وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ

ความว่า “จงอย่าเอาใครมาเป็นเพื่อนนอกจากต้องเป็นผู้ศรัทธา และอย่าให้ใครมากินอาหารของเจ้า นอกจากผู้ยำเกรง” (บันทึกโดยอบูดาอูด)

จงอย่าเอาใครมาเป็นเพื่อนนอกจากต้องเป็นผู้ศรัทธา (تُصَاحِبْ) เพื่อนตรงนี้หมายถึงเพื่อนสนิท เพื่อนแท้ จงอย่าให้ใครมาเป็นเพื่อนประเภทนี้นอกจากเป็นผู้ศรัทธา อาหารของเจ้าที่กินแบบเฮอร์ดอรรอยอย่าให้ใครมากิน นอกจากผู้ที่ยำเกรง เราจะรับประทานอาหารกับต่างศาสนิกก็สามารถกินได้แต่กินอย่างสนุก ๆ เมื่อพิเศษ ต้องกินกับผู้ศรัทธา แคเรากินอาหารกับเขามุอิมินก็สนุกแล้ว เนื่องจากว่าเขาคือเพื่อนแท้ของเรา คนเหล่านี้คือญะมาอะฮ์ในของเรา

ในสังคมส่วนใหญ่จะวัดคุณภาพชีวิตของแต่ละคนกันที่บ้าน มือถือ รถ วัดที่บัญชี ซึ่งการวัดคุณภาพชีวิตแบบนี้มันไม่ตอบโต้กับความสุขในชีวิตเลย จะเห็นว่าคนรวยหลายคนที่เขาเครียดและฆ่าตัวตาย ทำไมเขาถึงไม่มีความสุข ? เพราะไม่มีอะไรที่มาขัดชีวิตของเขา เขาถึงยอมฆ่าตัวตาย แค่คนที่มาให้กำลังใจยังไม่มี ดังนั้น วงในคุณภาพ มันจะฟ้องคุณภาพชีวิตของเรา คนนี้คนดี ขยันเรียน ขยันหาความรู้ ขยันอิบาดะฮ์ ละหมาด ขยันทำความดีกับครอบครัว เราคัดเลือกตัวอย่างแบบนี้มาล้อมชีวิตของเรา หากญะมาอะฮ์ที่เป็นวงในของเรามีแต่ตัวอย่างที่ดีเราก็จะดีแน่นอน มีคำพูดของสลัฟ ที่ว่า (الصَّاحِبُ سَاحِبٌ) เพื่อนคือคนที่จะดึง หากเรามีเพื่อนชั่วก็จะดึงเราไปหาความชั่ว หากเพื่อนดีก็จะดึงเราไปหาความดี ในหะดีษของท่านนบี คือลัลลอฮุอะลยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ

ความว่า “ศาสนาของคน ๆ หนึ่งขึ้นอยู่กับศาสนาของเพื่อนของเขา จงพิจารณาเถิดว่าคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านจะเลือกใครมาเป็นเพื่อน” (บันทึกโดยอับดุลอาวุดและอะหมัด)

การเลือกเพื่อน เท่ากับเราเลือกศาสนาของตัวเอง เหมือนที่สุภาชิตอาหรับที่บอกว่า

قُلْ لِي مِنْ تَصَاحِبٍ أَقُولُ لَكَ مَنْ أَنْتَ

“จงบอกฉันว่าเพื่อนของท่านคือใคร แล้วฉันจะบอกว่าท่านเป็นใคร”

ไม่ต้องบอกว่าตัวเองเป็นใคร บอกฉันว่าเพื่อนของท่านคือใคร แล้วฉันจะบอกว่าท่านเป็นใครเพราะเพื่อนจะฟ้องว่าเราเป็นแบบไหน สมมุติว่าเรามีเพื่อน 50 คน ทั้งหมดนั้นสูบบุหรี่ เราก็จะเป็นแบบนั้น หากเพื่อนเราทั้งหมดนั้นละหมาด เราก็จะเป็นคนที่ละหมาด เพราะแน่นอนว่าเพื่อนที่ละหมาดก็จะไม่เลือกเพื่อนทั้ง 50 คนที่ไม่ละหมาด แต่หากเราเป็นคนที่ละหมาดอาจจะจะมีเพื่อนบางคนใน 50 นั้นที่อาจจะจะมีบางคนที่ไม่ละหมาด เป็นไปไม่ได้ที่เพื่อนทั้งหมดจะเป็นเหมือนกัน แล้วเราจะบริหารอย่างไร ? เพราะในสังคมเราจะเจอแต่คนดีแล้วมาเป็นญะมาอะฮ์กับเรานั้นมันเป็นไปได้ เราต้องเป็นญะมาอะฮ์กับประชาชาติทุกคนเลย แต่เราต้องแบ่งสัดส่วนของญะมาอะฮ์ให้เป็นวง ๆ ไป โดยมี

ญะมาอะฮ์ สามวง

ญะมาอะฮ์วงใน ก็คือคนที่ดีที่สุด หากเราตั้งเงื่อนไขในชีวิตว่าเพื่อนสนิทของเราต้องเป็นคนที่ละหมาด ไม่สูบบุหรี่ หากเราเจอคนหนึ่งที่เราและเขาอยากเป็นเพื่อนกัน แต่เขามีเรื่องต้ออย่างอื่นเช่นเขานิสัยดี ชอบช่วยเหลือคนอื่น กล่าวหาญ แต่เขาละหมาดไม่ตรงเวลา เราก็เอาเขามาเป็นเพื่อนอีกวง เขาจะไม่อยู่ในวงในหรือวงที่ใกล้ชิดมากแต่จะอยู่ใน**ญะมาอะฮ์วงที่สอง** และมีอีกคนที่เขาดีในเรื่องอื่น ๆ เช่นดีกับพ่อแม่แต่เรื่องละหมาดเขาจะไม่สนใจ เราสามารถเป็นเพื่อนเขาได้แต่ให้เขาอยู่ใน**ญะมาอะฮ์วงที่สาม** เราก็ขยายบุคคลที่จะมาเป็นญะมาอะฮ์ในชีวิตของเราตามคุณสมบัติของเราแต่สำคัญคือเราอย่าไล่คนที่อยู่วงใน วงใกล้ชิด ในขณะที่ตัวเองยังอยู่ใน**ศูนย์กลาง** หมายถึงเรายังมองว่าเราดีที่สุด แต่ถ้าหากว่าเพื่อนเราขาดคุณสมบัติบางอย่างไป เราก็ต้องมีคุณสมบัตินั้น ๆ เราถึงจะขยายคนอื่นให้ไปอยู่ในวงอื่น แต่ถ้าหากว่าเราไม่เปลี่ยนแปลงตนเอง เราก็ไม่ควรไปตั้งเงื่อนไขกับคนอื่นมากนักทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่เป็นคนดีเท่าไร เรื่องนี้มันก็จะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง หากเราจะเลือกภรรยาที่ท่องจำอัลกุรอานหรือท่องจำหะดีษ ก็ต้องดูตัวเองด้วยว่าท่องจำกุรอานหรือหะดีษไหม? จะมาเคร่งครัดกับคนอื่นแต่ตัวเองก็เอาตัวไม่รอดนั้นก็สมควร คือถ้าเราอยากจะเลือกอะไรที่ดี ๆ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองก็เป็นเหตุผล (ที่ดี) แต่ตลอดชีวิตเราจะเลือกแต่คนดีแต่เราไม่ยอมเปลี่ยนเป็นคนดีเลยนั้นมันไม่ยุติธรรม เพราะ**วัตถุประสงค์ของญะมาอะฮ์ คือพัฒนาชีวิต** เราต้องการคนดีทำไม ? ก็เพื่อจะเป็นคนดีเหมือนเขาแต่หากเราอยากจะเลือกคนดีเพื่อคนจะได้มองว่าเราเป็นคนดี ทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่คนดีและไม่อยากจะเป็นคนดี อันนี้ก็จะป็นมุนาฟิก (พวกหน้าไหว้หลังหลอก) ซึ่งเป็นสิ่งที่ร้ายแรงมาก ดังนั้นการที่เราอยู่กับคนดีเพื่อเราจะได้เปลี่ยนแปลงชีวิตของเราให้เป็นคนดีให้มากที่สุด ญะมาอะฮ์เป็นประโยชน์แน่นอนแต่ที่สำคัญ

สำหรับพิทยะตุลฮัก คือเราจะหาใครที่จะมาเป็นเพื่อน เวลาหาเพื่อนหรือญะมาอะฮ์ที่จะมาสร้างสรรค์พัฒนาชีวิตของเราให้ตรวจสอบสองเรื่องเพื่อให้เป็นญะมาอะฮ์ที่ทำให้ชีวิตของเราได้ประโยชน์สูงสุด ขอแนะนำ 2 เรื่องในการตรวจสอบต้องคลุกคลีกับเขาระยะหนึ่ง เราจะได้ให้คะแนนว่าเขาตอบโจทย์ที่เราวางไว้เป็นมาตรฐานหรือไม่ ?

มาตรฐานในการเลือกเพื่อน

1. **ต้องไม่ขาดทุนในเรื่องศาสนา** อยู่กับเขา เราจะไม่ขาดทุนเรื่องศาสนานี้คือเงื่อนไขสำคัญสำหรับพิทยะตุลฮัก ดังนั้นเราต้องคลุกคลีกับเขาเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าวิถีชีวิตของเขา เราจะดำเนินชีวิตกับเขามากแค่ไหนเราจะไม่ขาดทุน เพื่อนที่ดีเป็นประโยชน์ เป็นกำไรกับเรา ถึงเวลาละหมาดเขาก็จะเตือนให้ละหมาด ช่วยตรวจสอบเรื่องทะเลาะให้ เพื่อนแท้จะต้องเป็นห่วงเราเหมือนกับพ่อแม่ที่สามารถแลกด้วยชีวิตกันได้ เราเป็นเพื่อนกันไม่ใช่ในคุนยาอย่างเดียว แต่เป็นเพื่อนกันเพื่อเราจะได้ไปพบกันในวันกิยามะฮ์ด้วย ท่านหะสัน อัลบัศรี กล่าวว่า

اسْتَكْبَرُوا مِنَ الصُّحْبَةِ الصَّالِحَةِ، فَإِنَّ لَهُمْ شَقَاعَةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

“จงมีเพื่อนที่เป็นคนดีให้มาก ๆ เพราะเพื่อนที่ดีเขาจะช่วยเหลือ (ชะฟาอะฮ์) ในวันกิยามะฮ์”

เพื่อนที่ดีเขาจะชะฟาอะฮ์ช่วยเราในวันกิยามะฮ์ ถ้าเราพลาดไปอยู่ในนรก เพื่อนที่ดีที่จะเข้าสวรรค์เขาจะขอต่ออัลลอฮ์ว่า “มีเพื่อนฉันที่ละหมาดด้วยกัน ทำความดีด้วยกันแต่ฉันไม่เห็นเขาอยู่ในสวรรค์กับฉัน โอ้อัลลอฮ์ ฉันจะไม่มีความสุขเลยหากไม่มีเพื่อนคนนี้นี้ในสวรรค์” ในหะดีษที่บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม อัลลอฮ์จะกล่าวกับเขาว่า “ไปดูว่าเพื่อนอยู่ในนรกไหม ? ถ้าเจอแล้วเอาเพื่อนออกมาแล้วเข้าสวรรค์ด้วยกัน คนดีที่จะชะฟาอะฮ์กันนี้ รวมทั้งชะฟาอะฮ์แก่คนในครอบครัว พ่อแม่ พี่น้องในสายเลือดหรือแม้กระทั่งภรรยาก็จะได้รับชะฟาอะฮ์เหมือนกันหรือหากพ่อแม่เป็นคนดีอยู่ในสวรรค์แล้วเราเป็นลูกที่ไม่ค่อยดี อยู่ชั้นต่ำกว่าในสวรรค์หรืออาจจะอยู่ในนรก พ่อแม่ก็จะชะฟาอะฮ์ให้

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

ความว่า “และบรรดาผู้ศรัทธา บรรดาลูกหลานของพวกเขาจะดำเนินตามพวกเขาด้วยการศรัทธา เราจะให้ลูกหลานของพวกเขาอยู่ร่วมกับพวกเขาและเราจะไม่ให้การทำงานของพวกเขาลดหย่อนลงจากพวกเขาแต่อย่างใด แต่ละคนย่อมได้รับการค้ำประกันในสิ่งที่เขาขวนขวายไว้”

(สุเราะฮ์ฮุญ-ฮุญ :21)

คนใกล้ชิดทั้งภรรยาหรือสามีเช่นสามีเคร่งครัดศาสนา ทำหน้าที่ ทำอิบาดะฮ์ ทำความดีอย่างเต็มที่ และห่างไกลจากความชั่วเต็มที่ ภรรยาไม่เคร่งครัดศาสนาแต่ภรรยาพยายามรักษาหน้าที่ เชื้อฟิงสามีให้มากที่สุดแต่มีบ้างที่ไม่คลุมหิญาบ ไม่น่ว่าวันกิยามะฮ์อัลลอฮ์ก็จะให้ภรรยาไปอยู่กับสามีในสวรรค์ก็

ได้หรือในทางกลับกันคือภรรยาเคร่งครัดศาสนาว่าสามีแต่สุดท้ายอัลลอฮ์ก็อาจจะให้สามีอยู่กับภรรยาในสวรรค์เพราะความเป็นเพื่อน ความเป็นสามีภรรยากันที่มีเพื่อนคนดีที่ไม่ใช่มีประโยชน์แค่ในโลกนี้แต่จะมีประโยชน์ในโลกหน้าด้วย แต่หากเราเอาเรื่องคุณยา (ความร่ำรวยและการมีชีวิตที่หรูหรา) มาเป็นมาตรฐานในการเลือกเพื่อนชีวิตของเราย่อมมากเพราะสุดท้ายชีวิตจะไม่รอด ปัจจัยภายนอก (ในคุณยา) ไม่เคยตอบโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ดังนั้นอย่าให้สังคมมาหลอกลวงเรา แล้วเราอย่าได้ไปหลอกลวงสังคม (ว่าสิ่งเหล่านี้จะแก้ปัญหาวิตชีวิตเราได้) แต่ปัจจัยภายใน ความรู้ อุบิสัยต่างหากที่เราต้องดูแลให้ดีที่สุด ให้ความสำคัญภายนอกในลำดับที่สองอย่าให้ข้างนอกหรูหราแต่ข้างในโสโครก

2. **คัดเลือกจากเพื่อนของเขา** เราจะเลือกเพื่อนหรือสมาชิกที่จะมาพัฒนาชีวิตของเราพยายามคัดเลือกเพื่อนจากเพื่อนของเขา หมายความว่า เราจะรู้อย่างไรว่าเพื่อนคนนี้เป็นคนดี ถ้าเราตรวจสอบจากตัวเขาเองมันจะมีโอกาสคลาดเคลื่อนบ้างเช่นมารยาท เพราะมารยาทจะรู้จากพฤติกรรมและวาจาซึ่งโอกาสที่เขาจะแสดงออกมาให้เป็นคนดี นิสัยดีก็เป็นไปได้ แต่มันไม่ได้บอกนิสัยที่แท้จริงของเขา เหมือนกับเวลาไปเลือกเวลาที่คูครองของเราที่เช่นกันที่จะต้องสืบข้อมูลของเขา ดังนั้นการเลือกเพื่อนก็ต้องสืบข้อมูลว่าเพื่อน ๆ ของเขาเป็นใคร ? มีพฤติกรรมอย่างไร ? เราก็จะรู้ว่าคน ๆ นั้นควรที่จะเป็นเพื่อนหรือไม่ ? บางคนอาจจะมองว่าเพื่อน ไม่ต้องสืบถึงขนาดนี้ได้เพราะเขาไม่ใช่คนในครอบครัวของเรา (ที่ต้องสืบเช่นนี้) ก็เพราะเป็นเรื่องจริงที่ว่าเพื่อนบางคนอาจจะมีสำคัญมากกว่าพี่น้องทางสายเลือดก็ได้ เพื่อนบางคนอาจจะมีประโยชน์มากกว่าภรรยาหรือสามีก็ได้ เมื่อเราโตขึ้นปัญหาในชีวิตมากขึ้นจะเห็นว่าบางทีคนใกล้ชิดตัวที่จะเป็นทางรอดแก่เรา เป็นคนใกล้ชิดกับเรา เขาอาจจะช่วยเหลือเราไม่ได้เลย แต่บุคคลที่เรารังเกียจหรือไม่ชอบเขา แต่เขารักเราในหนทางของอัลลอฮ์จริง ๆ เขาจะช่วยเราเต็มที่ ซึ่งคนเหล่านี้คือคนที่จะเป็นประโยชน์ต่อเราจริง ๆ ดังนั้นสำหรับพิทยะตุลฮักก็ต้องคัดเลือกเพื่อนด้วยสองอย่างคือ **หนึ่ง เลือกเพื่อนที่เขาไม่ทำให้เราขาดทุนในเรื่องศาสนา สอง พยายามใช้เวลาสืบเพื่อนที่จะมาเป็นเพื่อนกับเรา เพราะเราจะได้ของดี**

เราอยู่ในสังคมใหญ่ที่มีญะมาอะฮ์มากมาย เจอหลากหลายกลุ่มเราจะทำงานอย่างไร? สำหรับพิทยะตุลฮักอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับศาสนาคือ เราไม่ยึดติดกับกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ว่าจะต้องเป็นกลุ่มที่เราจะต้องทำงานทำงานศาสนากับเขาแล้วจะต้องอยู่ร่วมกับเขาอย่างเดียว อันนี้เราไม่เห็นด้วยและไม่ส่งเสริมที่จะเชื่อแบบนี้โดยเด็ดขาด การที่เราจะเลือกกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด มันเป็นเพียงกลไกในการทำงานศาสนาแต่มันไม่ได้เป็นเงื่อนไข เช่นกลุ่มพิทยะตุลฮักเป็นกลุ่มที่เราคุ้นเคยแต่มีงานบางอย่างที่จะไม่ตอบโจทย์ แต่มีกลุ่มอื่นที่ตอบโจทย์มากกว่าเราก็ไปทำงานกับกลุ่มอื่นก็ได้ เช่นเดียวกับมัซฮับไม่ใช่เงื่อนไขในการประกอบศาสนกิจแต่มันเป็นกลไก หากเราจะเรียนรู้ศาสนาเราก็เรียนผ่านมัซฮับ หากเราไปเจอทัศนะอื่นที่มีหลักฐานแข็งแรงกว่า เราก็สามารถเปลี่ยนทัศนะในเรื่องนั้นก็ได้ ซึ่งไม่บาปและไม่ผิดแต่จะถูกตองที่สุดด้วยซ้ำไป เหมือนนิยามที่เราได้ให้คือ ญะมาอะฮ์คือรวมตัวทำความดีที่อัลลอฮ์ใช้ ไม่ได้มีเงื่อนไขว่าต้องรวมตัวกับญะมาอะฮ์ใดญะมาอะฮ์หนึ่ง ถ้าหากว่าญะมาอะฮ์หนึ่งญะมาอะฮ์ใดที่เรารู้สึกคุ้นเคยกับเขา แล้วเราเลือกในสิ่งที่เราสบายใจก็ไม่ผิดแต่เราอย่าถือว่าความถูกต้อง

ความดีงามอยู่เฉพาะคนที่เราคำนึง แต่เราจะอยู่กับอุมมะฮ์นีทั้งหมด หากคิดแบบนี้แสดงว่าเราคิดจะแบ่งแยก ประชาชาติอิสลามของเราอย่างต่อเนื่อง แต่บางทีเราเติบโตกับญะมาอะฮ์หนึ่งญะมาอะฮ์ใดก็ไม่เป็นไร เราจะเลือกทำงานกับกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดก็ได้ แต่สมมุติว่ากลุ่มนั้น ๆ เลือกทำอะไรที่เราเชื่อว่ามันผิด สิ่งที่ยาวชนตอนนี้ ทำเมื่อญะมาอะฮ์มีอะไรที่ทำผิดคือการแยกกลุ่มเลย เหมือนกับวาซิล บิน อะตอ อูที่เขาไม่เห็นด้วยกับ ท่านหะสัน อัลบัศรีย แล้วแยกตัวออกจากญะมาอะฮ์ แล้วไปตั้งกลุ่มของเขา เราไม่จำเป็นต้องทำแบบนี้ แต่เมื่อ ในกลุ่มมีสิ่งผิดก็ให้ตักเตือนกัน หากเขาไม่ฟังแล้วไม่เปลี่ยนก็ให้ดูต่อไปว่าความผิดของเขามีกี่เปอร์เซ็นต์ บางทีเขามีความผิดแค่เรื่องเดียวเราก็แยกตัวออกแล้ว แต่บางทีเรามีความผิดหลายเรื่องแต่เขาอดทนกับเรา นี่คือการจำเริญของญะมาอะฮ์ที่ทุกคนอยู่ร่วมกันแล้วแต่ละคนมีจุดอ่อน จุดด้อยของตัวเอง ญะมาอะฮ์จะสร้างพลังอดทนที่สามารถอยู่ด้วยกันและให้กำลังใจกัน ไม่ใช่เมื่อมีปัญหา ไม่พอใจกันก็จะแยกตัวออกจากกัน นิสัยแบบนี้เป็นนิสัยที่ไม่ดี สำหรับคนที่ทำงานศาสนา คนที่จะสร้างผลงานสำหรับประชาชาติอิสลามต้องเป็น คนที่เข้มแข็ง เถกเช่นที่เรามีจุดบกพร่องหลายประการและเราต้องการให้คนอื่นเห็นใจเรา เช่นเดียวกันว่าเราก็ ต้องเห็นใจคนอื่นด้วย เราจะเจอบ่อยในสังคม เราอย่าเป็นคนที่ไม่ร้อนที่เจออะไรผิด ไม่พอใจก็แตกกันเลยจน เป็นวลีที่เขาต่อว่ามุสลิมว่า **“รวมกันไม่ใช่แขก (มุสลิม) แตกกันไม่ใช่เจ๊ก”** ก็หมายถึงว่ามุสลิมอยู่เป็น ญะมาอะฮ์กันไม่ได้ หากมุสลิมไม่รวมตัวกันทำความดีที่อัลลอฮ์ใช้ แค่อัชชะบ์การรวมตัวกันยังไม่เกิด จริยที่ว่า ทุกกิจกรรมแห่งความดีถ้าไม่รวมตัวกันจะไปไม่รอด เช่น หากจะทำกิจกรรมใหญ่ ๆ ในสังคมถ้าไม่รวมตัวกันก็ ทำไม่ได้

สุดท้ายที่อยากจะฝากแก่พิทยะตุลฮัก เรามาค่ายแล้วมีความสุข รู้สึกว่า อิมานของเราเพิ่มขึ้น เข้าใจ ศาสนามากขึ้น เดียวหลังจากเราออกจากค่ายนี้กลับไปอยู่คนเดียวหรือกับคนอื่น ๆ มันมีโอกาสดูอิหม่าน ของเรามันจะลดลงหรือมีโอกาสดูที่เราจะเข้าใจศาสนาคลาดเคลื่อนหรือจะมีเพื่อนและกลุ่มที่จะบั่นทอนความ เข้มแข็งในศาสนา ตอนในค่ายเรามีแต่คนละหมาด เข้าใจศาสนา เตือนกันในเรื่องที่ดีและเห็นใจกัน เมื่อออกไป อยู่กับสังคม สักครั้งหนึ่งเราอาจจะกระทำหรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดีงาม ตอนเราอยู่กับสมาชิกกลุ่มพิทยะตุลฮัก สนทนากันอย่างดี แต่สมมุติว่าวันหนึ่งเราพลาดไป อย่าเด็ดขาดที่จะตัดสินใจในการตัดความสัมพันธ์กับคนดี กับคนที่เรารู้จักแล้วเคยอยู่ร่วมกันทำความดีในสังคม อย่าคิดว่าถ้าฉันแยกแบบนี้ เพื่อน ๆ พิทยะตุลฮักเขาจะ ยอมให้ฉันเป็นเพื่อนกับเขาอีกหรือ ? บางทีเราจะสรุปเองว่า ถ้าเราทำความผิดก็แสดงว่าเราจะเป็นเพื่อนกับคน ดีไม่ได้และไม่ใช่วิธีเลือกเดียวว่าเมื่อเราทำความผิดเราต้องไปสารภาพความผิดกับคนอื่น แต่เมื่อเราทำผิด แล้วอัลลอฮ์ปกปิดเราก็ต้องพยายามปกปิดความผิดนั้นตลอดและพยายามแก้ไขให้ได้ อย่าได้ชอบไปเล่า ความผิดกับคนอื่น ๆ เหมือนคนที่เล่าหรือระบายกับคนอื่นแล้วเขาจะสุข มันจะเป็นโรคระบาย หมายถึง มีปัญหาอะไรก็มักจะระบายโดยที่ไม่ได้แก้ไข นี่คือการโง่งมในการมีเพื่อน บางทีแค่เห็นใบหน้าของคน ที่ ละหมาด กียามุลลัย อ่านกุรอาน เราแค่เห็นใบหน้าหรืออยู่ใกล้ ๆ เขามันก็มีพลังเพราะพลังของละหมาดมันจะ ออกมา พลังของกุรอาน **พลังของความดีมันจะเชื่อมเหมือนไฟฟ้าที่จะเข้ามาหาเรา** เมื่อรู้จักกับคนเหล่านี้ก็ พยายามสนทนากับเขาไม่ต้องไประบายอะไรให้เขาฟัง แต่เขาจะพ่นความดีมาให้เรา อย่าคิดโดยเด็ดขาดเวลา

เราพลาดทำผิดในชีวิตของเราเพราะมันไม่ได้เป็นจุดจบของความเป็นเยาวชนแห่งสังคมหรือของการเป็นคนดีของอัลลอฮ์

เรามาสัตยาบั่นกันใหม่ ? การที่เราจะสัตยาบั่นกันว่าจะเป็นพิชิตยะตุลอัก หมายถึงว่าเป็นเยาวชนแห่งสังคมสัตยาบั่นกันว่า **เราจะเป็นคนที่ไฟแรงในสังคม เป็นคนที่เข้มแข็งในความถูกต้อง เป็นคนที่ยึดมั่นในหลักการ เป็นคนที่ใกล้ชิดกับอัลลอฮ์และรอซูลตลอดไป** ตกลงกันใหม่ ? เอาเท่าที่ทำได้ ขอให้ยืนหยัดวันกียามะฮ์ เฉากเช่นที่อัลลอฮ์ให้เราารู้จัก มาเห็นใบหน้ากันบนหนทางของอัลลอฮ์ ขอให้ในวันกียามะฮ์เราได้เจอกันในสวนสวรรค์และเห็นหน้ากันบนคุณงามความดีทุกประการในโลกนี้ ให้เราเป็นที่รู้จักกับคนสังคมในเรื่องดี ๆ ให้เราเป็นที่รู้จักสำหรับมะลาอิกะฮ์ในเรื่องความดีที่มะลาอิกะฮ์จะนำไปรายงานต่ออัลลอฮ์ว่าเรานั้นทำความดี แค่ว่ารำลึกถึงอัลลอฮ์แค่ครั้งเดียวมะลาอิกะฮ์ก็รายงานต่ออัลลอฮ์แล้ว แล้วถ้าหากชีวิตทั้งชีวิตมีแต่เรื่องดี ๆ ขยันในการประคับประคองสังคมให้อยู่ในหลักการศาสนา เหมือนที่เศาะหาบะฮ์บอกว่า คนดีในโลกนี้เหมือนกับดาราสำหรับชาวฟ้า เฉากเช่นที่ดวงดาวเป็นดาราสำหรับชาวโลก คนดีในโลกนี้ก็เหมือนดาราสำหรับผู้ที่อยู่บนผากฟ้า

เฉากเช่นที่เราได้เจตนามาร่วมกันบนหนทางของอัลลอฮ์ ขอให้อัลลอฮ์ได้ทรงโปรดประทานความเตาฟีก อิตายะฮ์ทุกประการตลอดชีวิตของเรา อะไรที่ยากลำบากหรือไม่ดีงามขอให้มันพ้นไปจากชีวิตของเรา อะไรที่มันความสำเร็จเป็นเรื่องดีงามในหลักการที่ถูกต้อง ขอให้อัลลอฮ์บันดาลใจเราให้ได้คว้าและยึดมั่นต่อสิ่งเหล่านี้ตลอดชีวิต ขอให้เราและสมาชิกในครอบครัวของเราทุกคนได้ประสบแต่ความสุข เตาฟีก (ความสำเร็จ) อิตายะฮ์ (ทางนำ) สะลามะฮ์ (ความปลอดภัย) เราะมะฮ์ (ความเมตตา) ในชีวิตทุกประการและขอให้เราได้พบกันบนสวนสวรรค์ เฉากเช่นที่เราได้พบกันในโลกนี้บนหนทางของอัลลอฮ์โดยทั่วกัน

หวังว่าทุกอย่างที่ผมพูดไปจะไปสถิตในหัวใจของทุกคน หวังว่าจะได้ประยชน์สักครั้งหนึ่งในชีวิตและหวังว่าทุกสิ่งที่ได้รับจากค่านี้นี้ ทุกคนจะได้เอาอุดมการณ์ไปดูแลรุ่นน้อง ๆ ครั้งต่อไป

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ